Lietas Nr. C33137808
Lietas arhīva Nr. CA-0592-15/21

SPRIEDUMS
Latvijas Republikas vārdā
2015.gada 23.martā

Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesu kolēģija šādā sastāvā:
tiesas sēdes priekšsēdētāja tiesnese L.Grauda,
tiesneši G.Freimane un G.Ungurs,
ar sekretāri L.Čeveri,
piedaloties prasītāja /pers. B/ un trešās personas sabiedrības ar ierobežotu atbildību „/Nosaukums A/" pilnvarotam pārstāvim zvērinātam advokātam Eduardam Vaišļam un atbildētāja /pers. D/ pilnvarotajai pārstāvei zvērināta advokāta palīgam /pers.L/,
atklātā tiesas sēdē Rīgā, Brīvības bulvārī 34, izskatīja civillietu /pers. B/ prasībā pret /pers. D/ par sabiedrības dalībnieka izslēgšanu no sabiedrības un sabiedrības daļu nodošanu sabiedrībai, sakarā ar /pers. D/ apelācijas sūdzību par Rīgas rajona tiesas 2013.gada 14.marta spriedumu.

Aprakstošā daļa

[1] /pers. B/ (turpmāk arī – prasītājs) 2008.gada 24.aprīlī cēlis prasību Rīgas rajona tiesā pret /pers. D/ (turpmāk arī – atbildētājs) par sabiedrības dalībnieka izslēgšanu no sabiedrības un sabiedrības daļu nodošanu sabiedrībai.

Prasībā norādīts tālāk minētais.

[1.1] Sabiedrība ar ierobežotu atbildību (turpmāk – SIA) „/Nosaukums A/" ir reģistrēta komercreģistrā 2005.gada 29.jūlijā. Sabiedrības dalībnieki ir prasītājs, kuram pieder 85 daļas (85%) ar kopējo vērtību Ls 8500, un atbildētājs, kuram pieder 15 daļas (15%) ar kopējo vērtību Ls 1500.

2007.gada decembrī, iepazīstoties ar sabiedrības finanšu stāvokli un grāmatvedības dokumentiem, konstatēts, ka atbildētājs, kurš bija sabiedrības vienīgais valdes loceklis, 2007.gada 22.novembrī nepamatoti izmaksājis sev naudas līdzekļus EUR 21 956 apmērā.

Naudas līdzekļi izmaksāti kā dividendes par 2006.gadu. Par minēto faktu Latvijas Republikas Finanšu un ekonomisko noziegumu izmeklēšanas prokuratūra ierosinājusi kriminālprocesu Nr.12814003308 un Rīgas rajona tiesā lietā Nr.C33114308 celta prasība par parāda piedziņu.

[1.2] Sabiedrības dalībnieku sapulcē 2008.gada 29.februārī nolemts pret atbildētāju celt prasību un atbildētājam kā sabiedrības valdes loceklim uzlikt par pienākumu sniegt informāciju par sabiedrības saimniecisko darbību. Atbildētājs nav sniedzis atskaiti sabiedrībai un sabiedrības dalībniekam. Atbildētājs 2008.gada 13.martā paziņojis par sabiedrības valdes locekļa amata atstāšanu, ar Uzņēmumu reģistra 2008.gada 19.marta lēmumu atbildētājs atcelts no sabiedrības valdes locekļa amata, bet sabiedrības jaunā valde iecelta tikai 2008.gada 8.aprīlī.

[1.3] Sabiedrība 2008.gada 27.martā informēja atbildētāju par dalībnieku ārkārtas sapulces 2008.gada 29.februāra lēmumu, atbildētājam 2008.gada 7.aprīlī izsniegts atkārtots brīdinājums, kurā lūgts iesniegt sabiedrībai grāmatvedības dokumentāciju, mantiskās vērtības, bet līdz prasības celšanai atbildētājs šo pienākumu nav izpildījis.

[1.4] Saskaņā ar Komerclikuma 195.panta pirmo un otro daļu ir pamats atbildētāju izslēgt no sabiedrības, jo atbildētājs 2007.gada 22.novembrī, nepamatoti izmaksājot sev naudas līdzekļus: dividendes EUR 21 956 apmērā, ir nodarījis būtisku kaitējumu sabiedrībai un tās dalībniekam.

Dividendes izmaksātas bez dalībnieku sapulces lēmuma par peļņas izlietošanu un dividenžu izmaksu. Atbildētājs nepamatoti saņēmis dividendes, bet naudu sabiedrībai nav atmaksājis, ievērojot Komerclikuma 162.pantā noteikto. Atbildētāja rīcībā ir Komerclikuma 195.panta pirmajā daļā uzskaitītās pazīmes, lai izslēgtu dalībnieku no sabiedrības.

[1.5] Prasītājs, pamatojoties uz Komerclikuma 195.panta pirmo un otro daļu, lūdzis tiesu izslēgt atbildētāju no SIA „/Nosaukums A/" un nodot sabiedrībai atbildētājam piederošās 15 sabiedrības kapitāla daļas.

[2] Ar Rīgas rajona tiesas 2008.gada 11.septembra lēmumu SIA „/Nosaukums A/" lietā pieaicināta kā trešā persona.

[3] Ar Rīgas rajona tiesas 2013.gada 14.marta spriedumu prasība apmierināta.

Spriedumā norādīti tālāk minētie argumenti.

[3.1] 2007.gada 22.novembrī atbildētājam ir izmaksātas dividendes par 2006.gadu EUR 21 956 apmērā. Kases izdevumu ordera parakstīšanas brīdī SIA „/Nosaukums A/" dalībnieki bija /pers. D/ ar 15 kapitāla daļām un /pers. B/ ar 85 kapitāla daļām.

/pers. D/ valdes locekļa pienākumus ar tiesībām pārstāvēt kapitālsabiedrību atsevišķi ir sācis pildīt ar 2007.gada 2.novembri.

[3.2] Ievērojot Civilprocesa likuma 96.panta otro daļu, Komerclikuma 162.pantu un ņemot vērā Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijas 2011.gada 13.aprīļa spriedumu lietā

Nr.C33114308, secināms, ka, izmaksājot dividendes par 2006.gadu, sabiedrībai ir nodarīti zaudējumi, kas izpaudušies kā sabiedrības finanšu līdzekļu samazinājums. Finanšu līdzekļu samazinājums ir radies atbildētāja rīcības rezultātā, izmaksājot sev dividendes par 2006.gadu, tāpēc no atbildētāja prasītājas labā tika piedzīti Ls 15 430,76.

[3.3] Ar sabiedrības dalībnieku 2008.gada 29.februāra ārkārtas sapulces lēmumu nolemts celt prasību tiesā pret valdes locekli – atbildētāju. Prasība tiesā celta atbilstoši Komerclikuma 195.panta otrajai daļai un 172.pantam.

Izšķirot strīdu par tiesiskās atbildības un kompetences nodalīšanu starp valdes locekli un dalībnieku, norādīts uz judikatūrā minēto atziņu, ka gadījumos, kad dalībnieks un valdes loceklis ir viena persona, vērtējot šīs personas kā valdes locekļa rīcību un attieksmi pret sabiedrību, to nevar atdalīt no šīs personas kā dalībnieka rīcības un attieksmes pret sabiedrību.

Tieši atbildētājam kā valdes loceklim ar pārstāvības tiesībām bija iespēja slēgt darījumus un, ja tiek konstatēts, ka šo darījumu rezultātā sabiedrībai ir nodarīts būtisks kaitējums, tad neapšaubāmi šādu atbildētāja rīcību nevar attiecināt uz viņu tikai kā valdes locekli, tā attiecas uz šo fizisko personu kā uz dalībnieku (*skat. Latvijas Republikas Augstākās tiesas Civillietu departamenta spriedumu lietā Nr.SKC- 66/2012*).

[3.4] Saskaņā ar Komerclikuma 180.panta ceturto daļu, 210.panta pirmās daļas 5.punktu, 161.panta 11.daļu, konstatējams, ka sabiedrības

dalībnieku sapulce par 2006.gada dividenžu izmaksu nav notikusi. Valdes loceklim kā sabiedrības dalībnieku uzticības personai, kuram uzticētas svešas mantas pārvaldīšana, jāsekmē sabiedrības mērķu sasniegšana – dalībnieku ekonomisko interešu realizācija. Līdz ar to valdes locekļiem ir pienākums būt lojāliem gan pret sabiedrību kā patstāvīgu tiesību subjektu, gan arī pret visu tās dalībnieku ekonomiskajām interesēm, pildot pienākumus kā krietnam un rūpīgam saimniekam atbilstoši Komerclikuma 161.panta pirmajai daļai (*skat. Latvijas Republikas Augstākās tiesas Senāta 2012.gada 25.janvāra spriedums lietā Nr. SKC- 25/2012*).

[3.5] Nav pamatoti atbildētāja argumenti, ka dividendes viņš nav saņēmis un sabiedrībai zaudējumus nav nodarījis, jo ir nodibināts, ka ar Rīgas apgabaltiesas 2011.gada 13.aprīļa spriedumu lietā Nr.C33114308 no /pers. J/ „/Nosaukums A/" labā piedzīti zaudējumi Ls 15 430,76 apmērā un šādos apstākļos atzīstams, ka atbildētājs ir nodarījis zaudējumus sabiedrībai Ls 15 430,76 apmērā. Būdams vienlaikus arī valdes loceklis un pieņemot lēmumu par dividenžu izmaksu sev, nodarījis būtisku kaitējumu sabiedrībai, kas atbilst Komerclikuma 195.panta piemērošanas priekšnoteikumiem. Tāpat atbildētājs nav nodevis sabiedrībai visus ar to saimniecisko darbību saistītos dokumentus un mantiskās vērtības, kā rezultātā sabiedrības saimnieciskā darbība ir apgrūtināta. Atbilstoši Komerclikuma 195.panta trešajai daļai SIA „/Nosaukums A/" nododamas /pers. D/ piederošās 15 pamatkapitāla daļas.

[4] Par minēto spriedumu atbildētājs iesniedzis apelācijas sūdzību, pārsūdzot tiesas spriedumu pilnā apmērā.

Apelātors par nepamatotu uzskata pirmās instances tiesas atzinumu, ka atbildētājs nodarījis sabiedrībai būtisku kaitējumu, kas ir izpaudies kā nepamatota dividenžu izmaksa, tādējādi nodarot sabiedrībai zaudējumus Ls 15 430,76 apmērā.

Pirmkārt, tiesa nepamatoti minētās summas piedziņu ar spriedumu civillietā Nr.C33114308 ir uzskatījusi par sabiedrībai nodarīto zaudējumu piedziņu Civillikuma izpratnē.

Prasība minētajā civillietā tika celta saskaņā ar Komerclikuma 162.pantu, kas noteic, ka: gadījumā, ja personai izmaksāta dividende, uz kuru vai uz kuras daļu tai nebija tiesību, un šī persona dividendes saņemšanas brīdī zināja vai tai vajadzēja zināt, ka izmaksa nav pamatota, tai ir pienākums nepamatoti iegūto summu atdot sabiedrībai; citas nepamatoti izmaksātās summas, ko dalībnieks no sabiedrības ieguvis labā ticībā, viņam ir pienākums atmaksāt pēc tam, kad viņam kļuvis zināms, ka izmaksa nav pamatota; nepamatoti izmaksātās summas, kuras dalībnieks no sabiedrības ieguvis ļaunā nolūkā vai aiz rupjas neuzmanības, viņam ir pienākums atdot sabiedrībai, un šādā gadījumā dalībniekam jāatlīdzina zaudējumi, kas radušies sabiedrībai šīs nepamatotās izmaksas rezultātā.

Minētā likuma norma nošķir nepamatoti izmaksātās naudas summas no zaudējumiem, kas izdarīti nepamatotās izmaksas rezultātā. No sprieduma redzams, ka no atbildētāja par labu sabiedrībai piedzīta tikai un vienīgi izmaksāto dividenžu summa. Līdz ar to secināms, ka citus zaudējumus ar dividenžu izmaksu atbildētājs sabiedrībai nav nodarījis.

Sakarā ar to, ka Komerclikums attiecībā pret Civillikumu ir atzīstams par speciālo tiesību normu, secināms, ka naudas summa Ls 15 430,76 apmērā faktiski ir piedzīta kā nepamatoti izmaksāta naudas summa Komerclikuma izpratnē. Šī naudas summa pēc strīda izšķiršanas ar spēkā stājušos spriedumu nekavējoties atlīdzināta, un ātrāk tas netika darīts tikai un vienīgi tādēļ, ka par šīs summas atmaksu pastāvēja strīds.

Otrkārt, tiesa bez tiesiska pamata nav vērtējusi lietā iesniegto pierādījumu – Valsts policijas Rīgas reģiona pārvaldes Kriminālpolicijas pārvaldes Ekonomikas policijas biroja 1.nodaļas 2008.gada 20.jūnija lēmumu krimināllprocesā Nr.12814003308, kurā ir konstatēts, ka saistībā ar šo naudas summas izmaksu atbildētāja rīcībā nav saskatāms nedz nodoms naudu piegūt sev, nedz arī sabiedrībai vai otram sabiedrības dalībniekam ir ticis nodarīts jebkāds materiālais zaudējums.

Sakarā ar to, ka krimināllprocesuālās metodes paredz plašāku un efektīvāku pierādījumu iegūšanas kārtību, kā to paredz civilprocesuālās metodes, atzīstams, ka krimināllprocesa ietvaros ir iespējams iegūt plašākas ziņas par faktiem un sekojoši uz krimināllprocesa ietvaros iegūtu ziņu pamata izdarītie secinājumi ir atzīstami par objektīvākiem un pilnīgākiem.

Ņemot vērā iepriekš minēto, apelātors par nepamatotu uzskata tiesas secinājumu, ka saistībā ar naudas summu Ls 15 430,76 apmērā sabiedrībai nodarīts būtisks kaitējums, kas kalpo par pamatu atbildētāja izslēgšanai no sabiedrības dalībnieku skaita.

Uzskata, ka tiesa nepamatoti saskatījusi sabiedrības interesēm pretēju rīcību apstāklī, ka atbildētājs ir traucējis sabiedrības darbību, nenododot sabiedrībai grāmatvedības dokumentus, lietvedības dokumentāciju, mantiskās vērtības, zīmogus un citu ar sabiedrību saistīto mantu, ko tiesas ieskatā apliecina fakts, ka atbildētājs atteicies saņemt sabiedrības pieprasījumu.

Šajā sakarā norāda, ka prasības pieteikumā nav norādīts un no tā arī neizriet, kāds kaitējums sabiedrībai ticis nodarīts vai kā ir izpaudusies saimnieciskās darbības apgrūtināšana, jo prasībā nav ne vārda nedz par kaitējuma apmēru, nedz tā nodarīšanas apstākļiem, nedz atbildētāja kādas konkrētas darbības vai bezdarbības cēloņsakarība ar kāda konkrēta apmēra vai veida kaitējuma nodarīšanu. Fakts, ka atbildētājs ir atteicies saņemt sūtījumu no sabiedrības, neapliecina reālu sabiedrības saimnieciskās darbības traucējumu, kas būtu varējis radīt tai kaitējumu, jo konkrētās lietas ietvaros nav ticis pierādīts, ka sabiedrības pieprasītie priekšmeti atradušies pie atbildētāja.

Uzsver, ka sabiedrības dalībnieka izslēgšana no sabiedrības ar tiesas nolēmumu ir vērsta uz personas īpašumtiesību ietekmēšanu, tādēļ tai jābūt jo īpaši pamatotai gan no faktoloģiskā, gan procesuālā viedokļa. Apgalvojumi un pretenzijas, kas izriet no sasvstarpējām domstarpībām, neesot pierādījumiem par reāla un patiesa kaitējuma nodarīšanu, personas darbību un to savstarpējo cēloņsakarību, nevar kalpot par pamatu pret personu vērst īpašumtiesības aizskarošas tiesiskās sekas.

Papildus iepriekš minētajam, uzskata, ka tiesas sprieduma rezolutīvā daļa ir atzīstama par nepietiekamu, jo ar spriedumu nav ticis atrisināts jautājums par atlīdzību, kas dodama pret kapitāla daļu nodošanu. Tiesa ir atsauksies uz Komerclikuma 195.panta trešo daļu, kas paredz, ka dalībnieka izslēgšanas gadījumā viņa daļas pāriet sabiedrībai, kurai ir pienākums izmaksāt izslēgtajam dalībniekam viņa ieguldījumu, kuru nosaka atbilstoši šā likuma 156.panta otrās daļas noteikumiem, taču rezolutīvajā daļā minētais sabiedrības pienākums nav ticis nostiprināts, līdz ko uzskata, ka strīda izšķiršanas rezultāts nav ticis pienācīgi nostiprināts sprieduma rezolutīvajā daļā.

[5] Izskatījusi lietu sakarā ar iesniegto apelācijas sūdzību, Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģija ar 2013.gada 6.novembra spriedumu /pers. B/ prasību apmierinājusi.

/pers. D/ izslēgts no SIA „/Nosaukums A/" dalībnieku skaita un SIA „/Nosaukums A/" nodotas /pers. D/ piederošās 15 pamatkapitāla daļas. No /pers. D/ /pers. B/ labā piedzīti tiesas izdevumi Ls 182,50 un valsts labā ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi Ls 19,12.

[6] Minētais spriedums pārsūdzēts kasācijas kārtībā un 2014.gada 31.oktobrī Latvijas Republikas Augstākās tiesas Civillietu departaments apelācijas instances tiesas spriedumu atcēlis un lieta nodota jaunai izskatīšanai apelācijas instances tiesā.

Civillietu departaments norādījis sekojošo.

[6.1] Dalībnieka izslēgšana no sabiedrības ar ierobežotu atbildību Komerclikuma 195.panta kārtībā būtībā nozīmē Satversmes 105.pantā noteikto tiesību uz īpašumu ierobežojumu. Tādēļ šis tiesību institūts izmantojams tikai izņēmuma gadījumos un tikai likumā paredzētajos apstākļos, turklāt tiesai īpaši rūpīgi jāpārbauda prasības pamats un tā atbilstība likuma noteikumiem.

[6.1.1] Kā prasības pamats izskatāmajā lietā ir norādīts būtisku zaudējumu nodarīšana sabiedrībai, atbildētājam, pirmkārt, prettiesiski saņemot dividendes Ls 15 430,76 apmērā, un, otrkārt, nenododot sabiedrībai tās dokumentus, zīmogu un mantiskās vērtības pēc valdes locekļa amata atstāšanas.

[6.1.2] Gadījumi, kuros ir pieļaujams izslēgt dalībnieku no sabiedrības, ir paredzēti Komerclikuma 195.panta pirmajā daļā, kur ir noteikts, ka *„Tiesa var izslēgt dalībnieku no sabiedrības, pamatojoties uz sabiedrības prasību, ja viņš bez attaisnojoša iemesla nepilda savas saistības vai*

citādi nodarījis būtisku kaitējumu sabiedrības interesēm, vai nav izpildījis saistības, vai nav pārtraucis kaitējuma nodarīšanu pēc tam, kad no sabiedrības saņemts rakstveida brīdinājums".

[6.1.3] No Komerclikuma 195.panta pirmās daļas nepārprotami izriet, ka, lai izslēgtu dalībnieku no sabiedrības, ir jāpierāda dalībnieka nodarītā kaitējuma būtiskums sabiedrībai. Būtiska kaitējuma kritērijs kā ģenerālklauzula ir relatīvs, un tas var būt atkarīgs no dažādiem konkrētiem lietas apstākļiem. Šo apstākļu pierādīšanas nasta gulstas uz prasītāju. Savukārt tiesai, lai piemērotu Komerclikuma 195.pantu, spriedumā bija jāizvērtē prasītāja iesniegtie būtiskumu apliecinošie pierādījumi un jāpamato, kādēļ atbildētāja izdarītie pārkāpumi uzskatāmi par būtiskiem konkrētās lietas apstākļu kontekstā. Spriedumā šāds vērtējums un pamatojums nav atrodams ne attiecībā uz nepamatotas dividenžu izmaksas rezultātā nodarīto zaudējumu apmēru, nedz arī attiecībā uz sekām, kas sabiedrībai radušās, atbildētājam nenododot sabiedrībai lietas pēc valdes locekļa amata atstāšanas.

Līdz ar to Civillietu departaments atrod, ka tiesa, taisot spriedumu, ir pārkāpusi Civilprocesa likuma 97.panta trešās daļas un 193.panta piektās daļas noteikumus, kas konkrētajā gadījumā varēja novest pie lietas nepareizas izspriešanas, kā arī nepamatoti piemērojusi Komerclikuma 195.panta pirmās daļas noteikumu, tāpēc spriedums atceļams.

[6.2] Civillietu departaments kā nepamatotu noraida atbildētāja apsvērumu par to, ka viņa prettiesiski saņemtās dividendes nav uzskatāmas par sabiedrības zaudējumu. Saskaņā ar Civillikuma 1770.pantu zaudējums ir jebkurš mantisks pamet̄ums. Izmaksājot dividendes bez dalībnieku sapulces lēmuma, sabiedrības manta samazinās, turklāt prettiesiski – pārkāpjot Komerclikuma 161.panta noteikumus. No lietas materiāliem izriet, ka šo izmaksu ir veicis atbildētājs pats sev. Līdz ar to ir saskatāms tiešs cēloniskais sakars starp sabiedrības mantas prettiesisku samazinājumu un atbildētāja rīcību. Tas, ka vēlāk šī izmaksa, izpildot tiesas spriedumu, ir atdota sabiedrībai atpakaļ, nepadara zaudējuma faktu dividendes izmaksas brīdī par nenotikušu, tādēļ tiesai, vērtējot zaudējumu nodarīšanas faktu, šis kasācijas sūdzības iesniedzēja apsvērums nav jāņem vērā.

[6.3] Civillietu departaments kā nepamatotu noraida arī atbildētāja apsvērumu par to, ka tiesai spriedumā bija *ex officio* jānosaka atlīdzība par sabiedrībai nododamajām kapitāla daļām saskaņā ar Komerclikuma 195.panta trešo daļu.

Komerclikuma 195.panta trešajā daļā ir noteikts: *"Dalībnieka izslēgšanas gadījumā viņa daļas pāriet sabiedrībai, kurai ir pienākums izmaksāt izslēgtajam dalībniekam viņa ieguldījumu, kuru nosaka atbilstoši šā likuma 156.panta otrās daļas noteikumiem"*. Savukārt Komerclikuma 156.panta otrajā daļā, kura regulē daļas neapmaksāšanas sekas, ir noteikts: *"Ja persona neapmaksā daļu šā panta pirmajā daļā minētajā valdes noteiktajā termiņā, tā zaudē tiesības uz šo daļu, kura pāriet sabiedrībai. Kad daļas jaunais ieguvējs samaksājis tās pārdošanas cenu, sabiedrība ietur vienu piektdaļu no pārdošanas cenas un atlikušo summu izmaksā attiecīgajam dalībniekam"*.

Sabiedrībai ir tiesības iegūt savas daļas tikai likumā noteiktajos gadījumos, turklāt dalībnieka izslēgšana no sabiedrības ir viens no šādiem gadījumiem *(Komerclikuma 192.panta pirmās daļas 5.punkts)*. Tomēr sabiedrībai nav tiesības neko izmaksāt par šīm daļām uzreiz pēc dalībnieka izslēgšanas. Sabiedrībai iegūtās savas daļas ir jāatsavina gada laikā no iegūšanas dienas *(Komerclikuma 193.panta pirmā daļa)*. Saskaņā ar iepriekš citēto Komerclikuma 195.panta trešo daļu un 156.panta otro daļu izmaksa izslēgtajam dalībniekam tiek veikta tikai pēc tam, kad šīs sabiedrības iegūtās savas daļas ir atsavinātas. Turklāt izmaksas summa ir atkarīga no cenas, kuru par šīm daļām samaksājis ieguvējs.

Līdz ar to tiesa, taisot spriedumu par dalībnieka izslēgšanu no sabiedrības, nemaz nevar zināt izmaksas apmēru, tādēļ šis apmērs spriedumā nav nosakāms.

[6.4] Civillietu departaments kā nepamatotu noraida kasācijas sūdzības iesniedzēja ierunu par to, ka lietas ietvaros nemaz neesot pierādīts, ka sabiedrības pieprasītie dokumenti, zīmogs un lietas būtu bijušas viņa rīcībā.

Ņemot vērā faktu, ka kasācijas sūdzības iesniedzējs bija vienīgais valdes loceklis sabiedrībā ar ierobežotu atbildību, viņa likumiskajos pienākumos ietilpa sabiedrības vienpersoniska vadīšana *(sk. Komerclikuma 221.panta pirmo daļu)*. Šādos apstākļos pastāv likumiskā prezumpcija, ka sabiedrības dokumentiem un zīmogam ir jābūt valdes locekļa rīcībā uz likuma pamata, un tādēļ prasītājam nav pienākuma pierādīt, ka tas tā tiešām ir bijis. Šo prezumpciju var atspēkot atbildētājs ar attiecīgiem pierādījumiem. Kamēr likumiskā prezumpcija netiek šādi atspēkota, tā paliek spēkā. Atstājot amatu, valdes loceklim ir jānodod sabiedrības lietas *(sk. Civillikuma 2304. un 2305.pantu)*. Lietu nodošanas fakta pierādīšanas nasta pēc vispārīgajiem noteikumiem gulstas uz valdes locekli *(Civilprocesa likuma 93.panta pirmā daļa)*.

[6.5] Civillietu departaments kā nepamatotu noraida kasācijas sūdzības argumentu par to, ka tiesa, taisot spriedumu, nav vērtējusi kā pierādījumu Valsts policijas Rīgas reģiona pārvaldes Kriminālpolicijas pārvaldes Ekonomikas policijas biroja 1.nodaļas 2008.gada 20.jūnija lēmumu kriminālprocesā Nr.12814003308, kurā ticis konstatēts, ka saistībā ar šo naudas summas izmaksu atbildētāja rīcībā nav saskatāms nodoms naudu iegūt sev, SIA „Nosaukums A/" vai otram sabiedrības dalībniekam nav nodarīts materiālais zaudējums. Apelācijas instances tiesa ir pamatoti norādījusi, ka šis pierādījums nesaista tiesu un neatbrīvo puses no pierādīšanas pienākuma civilprocesa ietvaros. Pierādījumu pārvērtēšana neietilpst kasācijas tiesas instances kompetencē.

[6.6] Civillietu departaments kā nepamatotu noraida kasācija sūdzības iesniedzēja apsvērumu par to, ka tiesa ir pārkāpusi Civilprocesa likuma 223.panta otro punktu, izskatot prasību, kuru ir cēlusi persona, kurai nav prasības tiesības.

Saskaņā ar Komerclikuma 195.panta otro daļu *"Prasību par dalībnieka izslēgšanu var celt dalībnieki, kuri pārstāv ne mazāk par pusi no sabiedrības pamatkapitāla"*. Savukārt Komerclikuma 195.panta pirmajā daļā ir noteikts, ka *"Tiesa var izslēgt dalībnieku no sabiedrības, pamatojoties uz sabiedrības prasību [..]"*.

Izskatāmajā lietā prasību ir cēlis /pers. B/, kuram pieder 85% sabiedrības kapitāla daļu. Līdz ar to izpildās Komerclikuma 195.panta otrās daļas hipotēze.

No Komerclikuma 195.panta pirmās daļas izriet, ka prasība ceļama sabiedrības vārdā un labā, uz ko norāda normā lietotie vārdi „sabiedrības prasību". Prasītāja statusā lietā piedalās /pers. B/, kas norāda uz neatbilstību Komerclikuma 195.panta pirmās daļas noteikumam.

Tomēr Civillietu departaments, iztulkojot kopsakarā Komerclikuma 195.panta pirmās un otrās daļas noteikumus un ņemot vērā prasības pieteikumā izteiktos prasījumus, kuri ir celti par labu sabiedrībai, uzskata, ka šī formālā neatbilstība pati par sevi nevar kalpot par pamatu sprieduma atcelšanai un tiesvedības izbeigšanai. Tas, ka sabiedrības dalībnieks, kuru likums pilnvaro celt prasību par dalībnieka izslēgšanu sabiedrības vārdā un labā, ir cēlusi prasību savā vārdā, nenozīmē, ka dalībnieks ir pārkāpis pilnvarojumu, ciktāl prasība celta sabiedrības labā.

[7] Tiesas sēdē prasītāja pārstāvis zvērināts advokāts E.Vaišļa prasību uzturēja, apelācijas sūdzību neatzina.

Zvērināts advokāts E.Vaišļa, kā trešās personas pārstāvis prasību lūdza apmierināt.

Atbildētāja pārstāve zvērināta advokāta palīgs L.Balode prasību neatzina, uzturēja apelācijas sūdzību.

Motīvu daļa

[8] Noklausoties pušu un trešās personas pārstāvju paskaidrojumus, pārbaudot un izvērtējot lietas materiālus, tiesu kolēģija uzskata, ka prasība ir noraidāma.

[9] Saskaņā ar Civilprocesa likuma 426.panta pirmo daļu apelācijas instances tiesa izskata lietu pēc būtības sakarā ar apelācijas sūdzību tādā apjomā, kā lūgts šajā sūdzībā.

[9.1] Komerclikuma 195.panta pirmā daļā noteic, ka tiesa var izslēgt dalībnieku no sabiedrības, pamatojoties uz sabiedrības prasību [..]. Savukārt tiesības celt prasību par cita dalībnieka izslēgšanu no sabiedrības, noteiktas panta otrajā daļā, un tās ir dalībniekam, kurš pārstāv ne mazāk kā pusi no sabiedrības pamatkapitāla.

No Uzņēmumu reģistra 2008.gada 14.oktobra izziņas Nr.7-3-52201 (lietas 10.-11.lapa) izriet, ka prasītājs sabiedrību pārstāv ar 85% no sabiedrības pamatkapitāla, bet atbildētājs ar 15%.

No Komerclikuma 195.panta pirmās daļas izriet, ka prasība ceļama sabiedrības vārdā un labā, uz ko norāda normā lietotie vārdi „sabiedrības prasību". Prasītāja statusā lietā piedalās /pers. B/, kas norāda uz neatbilstību Komerclikuma 195.panta pirmās daļas noteikumam.

Civillietu departaments, iztulkojot kopsakarā Komerclikuma 195.panta pirmās un otrās daļas noteikumus un ņemot vērā prasības pieteikumā izteiktos prasījumus, kuri ir celti par labu sabiedrībai, uzskatījis, ka šī formālā neatbilstība pati par sevi nevar kalpot par pamatu tiesvedības izbeigšanai.

[9.2] Komerclikuma 195.panta pirmajā daļā ir paredzēti gadījumi, kuros ir pieļaujams izslēgt dalībnieku no sabiedrības, un tas ir, *ja viņš bez attaisnojoša iemesla nepilda savas saistības vai citādi nodarījis būtisku kaitējumu sabiedrības interesēm, vai nav izpildījis saistības, vai nav pārtraucis kaitējuma nodarīšanu pēc tam, kad no sabiedrības saņemts rakstveida brīdinājums*.

Civillietu departaments izskatāmajā lietā norādījis, ka no Komerclikuma 195.panta pirmās daļas nepārprotami izriet, ka, lai izslēgtu dalībnieku no sabiedrības, ir jāpierāda dalībnieka nodarītā kaitējuma būtiskums sabiedrībai. Būtiska kaitējuma kritērijs kā ģenerālklauzula ir relatīvs, un tas var būt atkarīgs no dažādiem konkrētiem lietas apstākļiem.

[9.2.1] Prasītājs un trešā persona ir izvirzījuši apgalvojumu, ka atbildētājs ir prettiesiski, proti, pretēji dalībnieku lēmumam, 2008.gada 19.martā atstājis valdes locekļa amatu un laika periodā līdz 8.aprīlim, kad tika iecelta jauna valde, nodarījis sabiedrībai būtisku kaitējumu, jo minētā rezultātā nav bijusi iespējama normāla uzņēmuma darbība, šajā periodā nav ticis noslēgts neviens darījums, ir samazinājusies uzņēmuma peļņa, nebija iespējams norēķināties ar sadarbības partneriem un darbiniekiem, apgrūtināta deklarāciju, atskaišu un pārskatu iesniegšana.

Komerclikuma 224.panta astotā daļa paredz, ka *valdes loceklis var jebkurā laikā atstāt valdes locekļa amatu, par to iesniedzot paziņojumu sabiedrībai.*

Ņemot vērā minēto, tiesu kolēģija norāda, ka valdes locekļa amata atstāšana ir valdes locekļa tiesības, kas paredzētas Komerclikuma 224.panta astotajā daļā. Līdz ar to valdes locekļa amata atstāšana pati par sevi nevar tikt atzīta par prettiesisku rīcību.

Lietā nav iesniegti pierādījumi, par sabiedrības nespēju norēķināties ar kreditoriem, iesniegt deklarācijas, atskaites un pārskatus vai veikt citas tiesiskas darbības, proti, nav iesniegtas pretenzijas vai brīdinājumi par saistību vai pienākumu neizpildi no sabiedrības puses saistībā ar apstākli, ka atbildētājs atstāja valdes locekļa amatu.

Līdz ar to tiesu kolēģija atzīst, ka ar lietā esošiem pierādījumiem neapstiprinās prasītāja un trešās personas apgalvojumi, ka atbildētāja rīcība, atstājot valdes locekļa amatu, ir traucējusi normālai sabiedrības saimnieciskajai darbībai vai radījusi sabiedrībai kaitējumu.

[9.2.2] Attiecība uz lietai pievienoto inventarizācijas aktu tiesu kolēģija norāda, ka no tā izriet prasītāja un trešās personas apgalvojumiem diametrāli pretēja informācija, proti, atbildētājs nav paturējis un atteicies nodot sabiedrībai uzņēmuma zīmogus, reģistrācijas dokumentus un citus dokumentus, kā tas tiek apgalvots prasības pieteikumā.

Automašīnu /TL marka/, kas veido lielāko dalu no iztrūkuma summas, sabiedrība atguva, savukārt, papīra smalcinātāja, dažu mobilo telefonu, modema, printera un stacionāra mobilā termināla nekavējoša neatdošana, tiesu kolēģijas ieskatā, nebūtu vērtējama kā būtiska kaitējuma nodarīšana sabiedrībai, jo no lietas materiāliem jebkāds kaitējums sabiedrībai šajā sakarā neizriet.

[9.2.3] Attiecībā uz lietai pievienoto rīkojumu tiesu kolēģija norāda, ka tas nepierāda būtisku kaitējumu, jo atbilstoši iepriekš minētajam iztrūkstošie priekšmeti nav ietekmējusi uzņēmuma darbību un radījusi tam būtisku kaitējumu.

Tiesu kolēģija norāda, ka par būtisku kaitējumu sabiedrības interesēm Komerclikuma 195.panta izpratnē nevar atzīt jebkuru sabiedrības dalībnieka prettiesisku rīcību, bet ir jāvērtē attiecīgas prettiesiskas rīcības radīto ietekmi uz sabiedrības darbību.

Konkrētajā gadījumā tiesu kolēģija atzīst, ka neapstāv pamats konstatēt, ka atsevišķu atbildētājam nodoto priekšmetu nekavējoša nenodošana sabiedrībai, būtiski ietekmējusi sabiedrības darbību, liedzot tai veikt saimniecisku darbību.

[9.2.4] Attiecībā uz lietai pievienotajiem peļņas vai zaudējumu aprēķiniem tiesu kolēģija norāda, ka no tiem neizriet cēloņsakarība starp atbildētāja rīcību un peļņas samazinājumu, kas ir būtisks priekšnoteikums jebkāda kaitējuma konstatēšanai. Turklāt, nav arī konstatējama jebkāda sakarība starp nekavējoši neatdotajiem priekšmetiem un izmaiņām peļņā.

Atbilstoši lietai pievienotajam vadības ziņojumam sabiedrības darbība 2008.gadā ir bijusi veiksmīga.

Arī no lietai pievienotā gada pārskata neizriet nedz būtisks kaitējums, nedz būtiska kaitējuma cēloņsakarība ar atbildētāja rīcību, tieši otrādi — uzņēmuma vadība ir konstatējusi, ka uzņēmuma darbība 2008.gadā ir bijusi veiksmīga un tas noslēgts ar neto peļņu Ls 71 222,00 apmērā. Līdz ar to argumenti par to, ka uzņēmums ilgstoši nebija spējīgs atkopties no atbildētāja rīcības neatbilst patiesībai.

Lietas materiāliem pievienoti peļņas vai zaudējumu aprēķini par periodu no 2008.gada 1.janvāra līdz 31.janvārim, no 1.februāra līdz 29.februārim, no 1.marta līdz 31.marta, no 1.aprīļa līdz 30.aprīlim, proti, par to laika posmu, kad atbildētājs ir bijis sabiedrības valdes loceklis.

Saskaitot kopā katrā attiecīgā pārskata perioda neto peļņu, secināms, ka sabiedrības peļņa par laika posmu no 2008.gada 1.janvāra līdz 30.aprīlim sastādīja Ls 37 199. Proti, sabiedrības peļņa par 2008.gada pirmajiem četriem mēnešiem, kad atbildētājs pildīja valdes locekļa pienākumus, veido vairāk kā pusi no 2008.gada peļņas.

[9.2.5] Attiecībā par to, ka ir mazinājusies uzņēmuma efektivitāte, tiesu kolēģija norāda, ka nav pierādīta šī rādītāja izmaiņas saistība ar automašīnas, dažu mobilo telefonu, printera un smalcinātajā nekavējošu neatdošanu.

[9.2.6] Attiecībā uz rēķinu Nr.08/030 tiesu kolēģija norāda, ka no tā izriet prasītāja un trešās personas apgalvojumiem diametrāli pretēja informācija. Proti, no minētā rēķina redzams, ka sabiedrība ir veikusi saimniecisku darbību, nevis, kā to apgalvo prasītājs un trešā persona, sabiedrības darbība līdz jaunas valdes iecelšanai ir bijusi paralizēta.

[9.2.7] Tāpat tiesu kolēģija secina, ka lietā nav iesniegti pierādījumi, ka sabiedrībai būtiski būtu kaitējusi dividenžu izmaksa, kuras turklāt tika atmaksātas sabiedrībai uz tiesas sprieduma pamata.

Prasītājs kaitējuma būtiskumu sasaista ar krimināltiesībās atzītiem un likumā „Par Krimināllikuma spēkā stāšanās un piemērošanas kārtību" nostiprinātiem būtiska kaitējuma noteikšanas kritērijiem.

Likumā „Par Krimināllikuma spēkā stāšanās un piemērošanas kārtību" 23.panta pirmā daļa paredz, ka atbildība par Krimināllikumā paredzēto noziedzīgo nodarījumu, ar kuru radīts būtisks kaitējums, iestājas, ja noziedzīgā nodarījuma rezultātā ne vien nodarīts ievērojams mantiskais zaudējums, bet arī apdraudētas vēl citas ar likumu aizsargātās intereses vai ja šāds apdraudējums ir ievērojams.

Savukārt šī panta otrā daļa noteic, ka par ievērojamu mantisko zaudējumu atzīstams mantiskais zaudējums, kas nodarījuma izdarīšanas brīdī pārsniedz piecu tai laikā Latvijas Republikā noteikto minimālo mēnešalgu kopsummu.

Tiesu kolēģija norāda, ka komercsabiedrībai nodarītā kaitējuma būtiskumu nav pamats sasaistīt un pielīdzināt summām, kas par būtisku kaitējumu atzīstamas krimināltiesībās.

Krimināltiesību doktrīnā atzīts, ka krimināltiesiskās attiecības ir tiesiskās attiecības starp valsti un personu, kura izdarījusi noziedzīgu nodarījumu. Tāpat tiek atzīts, ka jēdziens „būtisks kaitējums" krimināltiesībās pieskaitāms atklāto juridisko jēdzienu klāstam. Savukārt likuma „Par Krimināllikuma spēkā stāšanās un piemērošanas kārtību" 23.pantā likumdevējs ir paredzējis kritērijus minētā jēdziena piepildīšanai ar saturu konkrēto krimināltiesisko attiecību ietvaros un konkrētā noziedzīga nodarījuma gadījumā.

Pretstatā publiskajām tiesībām, pie kurām pieskaitāmas arī krimināltiesības, un, kas regulē subordinācijas jeb pakļautības attiecības starp valsti un indivīdu, civiltiesības, pie kurām pieskaitāmas arī komerctiesības, noteic līdzīgu subjektu attiecības.

Ņemot vērā minēto, tiesu kolēģija uzskata, ka būtisku kaitējumu civiltiesībās nav pamata sasaistīt ar precīziem skaitļiem, jo civiltiesībās atšķirībā no krimināltiesībām nepastāv pakļautības attiecības starp valsti un privātpersonu, kurās valsts ir noteikusi konkrētus kritērijus personas izdarītā noziedzīga nodarījuma rezultātā radītā kaitējuma atzīšanai par būtisku. Būtiska kaitējuma izteikšana konkrētajās summās krimināltiesībās ir pakārtota Krimināllikuma un Kriminālprocesa likuma mērķiem, kas ir atšķirīgi no Civillikuma un Komerclikuma mērķiem. Turklāt, kā norādīts iepriekš, arī krimināltiesībās jēdziens „būtisks kaitējums" pieskaitāms atklāto juridisko jēdzienu klāstam un ne vienmēr ir saistāms vienīgi ar naudas summā izteikto kaitējumu. Likumdevējs ir atstājis tiesību piemērotāja ziņā šī jēdziena aizpildīšanu ar saturu konkrētajās krimināltiesiskajās attiecībās, likumā nostiprinot vien interpretatīvās vadlīnijas.

Summa civiltiesībās, kā būtiska kaitējuma apmēra kritērijs, tiesu kolēģijas ieskatā, ir sasaistāma ar sabiedrības „lielumu". Piemēram, mazai komercsabiedrībai arī 500 *euro* zaudējumi var izrādīties liktenīgi un novest pie maksātnespējas, bet lielajai sabiedrībai, arī vairāku miljonu *euro* maksājumu aizkavēšanās, var būtiski neietekmēt uzņēmējdarbību.

No lietas materiāliem secināms, ka atbildētāja prettiesiska rīcība ir izpaudusies tādējādi, ka viņš nekavējoši nav atdevis automašīnu /TL marka/, papīra smalcinātāju, dažus mobilos telefonus, modemu, printeri un stacionāro mobilo termināli, jo valdes locekļa amatu atbildētājs atstājis tiesiski. Taču saistībā ar šo prettiesisko rīcību sabiedrībai nav ticis nodarīts būtisks kaitējums. Proti, izvērtējot sabiedrības saimnieciskas darbības radītājus, atbilstoši lietas materiālos pieejamiem dokumentiem, tiesu kolēģija uzskata, ka atbildētāja pieļautā prettiesiskā rīcība, samērojot to ar sabiedrības „lielumu", nevar tikt atzīta par tādu, kas radījusi būtisku kaitējumu.

Tā, piemēram, no lietas materiāliem pievienotās Uzņēmumu reģistra izziņas (1.sējums 10.-11.lapa) izriet, ka sabiedrības parakstītais un apmaksātais pamatkapitāls 2008.gadā bija Ls 10 000 (14 228,72 *euro*). Savukārt no sabiedrības 2008.gada pārskata (2.sējums 16.lapa) izriet, ka sabiedrības neto apgrozījums 2008.gadā bija Ls 182 527 (259 712,52 *euro*). Sabiedrības pamatdarbības veidi ir kuģu aģentēšana un kravu konteineru ekspedīcija (2.sējums 13.lapa).

Ievērojot sabiedrības apgrozījuma lielumu, tiesu kolēģija uzskata, ka dividendes Ls 15 430,76 (21 955,99 *euro*) apmērā, ko atbildētājs nepamatoti izmaksāja sev, bet vēlāk uz tiesas sprieduma pamata atmaksāja sabiedrībai, nevarēja būtiski ietekmēt sabiedrības uzņēmējdarbību un attiecīgi tas nevar tikt atzīts par būtisku kaitējumu sabiedrības interesēm.

Turklāt lietā netika iesniegti pierādījumi, ka tieši atbildētāja sev izmaksāto dividenžu dēļ sabiedrības saimnieciska darbība būtu būtiski apgrūtināta vai neiespējama, proti, ka tieši šīs summas neesamības dēļ netika noslēgti kādi sabiedrības plānotie darījumi vai sabiedrība bija spiesta atkāpties no savām uzņemtajām saistībām pret trešajām personām.

Izvērtējot atbildētāja prettiesiskas rīcības, kas izpaudusies tādējādi, ka viņš nekavējoši nav atdevis automašīnu, papīra smalcinātāju, dažus mobilos telefonus, modemu, printeri un stacionāro mobilo termināli, radītā kaitējuma būtiskumu, tiesu kolēģijas ieskatā ir jāvērtē minēto priekšmetu nepieciešamība uzņēmējdarbības normālai darbībai, kā arī to aizstājamības iespējas.

Attiecībā uz apstākli, ka atbildētājs nav nekavējoties atdevis automašīnu, tiesu kolēģija norāda, ka sabiedrības pamatdarbība nav saistīta ar transporta pakalpojumu sniegšanu vai krāvu pārvadājumiem, kuru veikšana nebūtu iespējama bez transportlīdzekļa, kuru atbildētājs paturēja sev. Atbildētājs nav atdevis vieglo transportlīdzekli, kas nebija tiešā veidā nepieciešams sabiedrības saimnieciskas darbības veikšanai. Līdz ar to tiesu kolēģija uzskata, ka bez atbildētāja neatgrieztās automašīnas, sabiedrība varēja izmantot citus transportlīdzekļus, tostarp, piemēram, izmantot transporta nomas pakalpojumus vai taksometra pakalpojumus.

Attiecībā uz mobilo telefonu un biroja tehnikas nekavējošu neatdošanu, tiesu kolēģija norāda, ka minēto priekšmetu neesamība nevarēja būtiski ietekmēt sabiedrības uzņēmējdarbību. Nedz mobilais telefons, nedz cita atbildētāja neatgriezta biroja tehnika nav neaizstājamas lietas. Mūsdienās citu mobilo telefonu ir iespējams iegādāties kaut vai par 1 *euro*. Arī papīra smalcinātāja, printera un citas atbildētāja neatgrieztas biroja tehnikas atkārtota iegāde nevarēja radīt sabiedrībai, kuras apgrozījums ir Ls 182 527 (259 712,52 *euro*), būtisku darba kavējumu.

Sabiedrības interesēm nodarīto kaitējumu prasītājs sasaistījis arī ar apstākli, ka sabiedrībā ir palikuši tikai pieci cilvēki – valdes loceklis, grāmatvede, sekretāre un divi aģenti, viens, no kuriem ir iesniedzis darba līguma uzteikumu, bet otrs ir māceklis, lai gan līgums ar Rīgas brīvostu paredz, ka jābūt vismaz diviem sertificētiem aģentiem.

Tiesu kolēģija norāda, ka ar lietas materiāliem neapstiprinās, ka šādas situācijas izveidošanās, kad sabiedrībā ir palikuši tikai pieci cilvēki, tostarp, ka viens no aģentiem iesniedzis darba līguma uzteikumu, bet otrs ir māceklis, būtu saistīta tieši ar atbildētāja rīcību. Turklāt nav pamata pārmest atbildētājam, ka viens no aģentiem ir iesniedzis darba līguma uzteikumu, jo darbinieku tiesības uzteikt darba līgumu izriet no Darba likuma.

Tāpat tiesu kolēģija norāda, ka pārmetums atbildētājam attiecībā par sabiedrības zīmogu, grāmatvedības un lietvedības dokumentācijas nenodošanu sabiedrībai nav piepildīts ar konkrētu saturu.

No lietas materiāliem pievienotā brīdinājuma (1.sējuma 27.lapa) izriet, ka atbildētājam lūgts nodot visu viņa rīcībā esošus sabiedrības grāmatvedības un lietvedības dokumentāciju, mantiskas vērtības, sabiedrības zīmogus un citus dokumentus un lietas.

Ar lietas materiāliem pievienoto inventarizācijas aktu Nr.04/08 (2.sējums 6.lapa) konstatēti sabiedrības rīcībā esošie dokumenti un mantiskas vērtības, tostarp, konstatēts, ka sabiedrības rīcībā ir divi zīmogi.

Atbildētāja noliedz, ka paturējis zīmogu vai sabiedrības dokumentus.

2015.gada 14.janvārī tiesu kolēģija atlika lietas izskatīšanu, lai dotu prasītājam iespēju iesniegt papildu pierādījumus par atbildētāja rīcības rezultātā nodarītā kaitējuma būtiskumu.

Tomēr prasītāja apgalvojums, ka atbildētājs nav nodevis sabiedrībai zīmogu (us), kā arī grāmatvedības un lietvedības dokumentāciju tā arī palicis nepiepildīts ar konkrētu saturu, proti, netika konkretizēts cik daudz zīmogu kopumā ir bijis sabiedrībai, kā arī netika identificēts, kādi grāmatvedības un lietvedības dokumenti iztrūkst, un kā minētais ir ietekmējis sabiedrības uzņēmējdarbību.

No brīža, kad atbildētājs atstāja savu amatu, līdz tiesas sēdei, kurā, tiesu kolēģija vērsa prasītāja uzmanību uz nepieciešamību iesniegt papildus pierādījumus ir pagājuši aptuveni septiņi gadi. Atbildētājs nevar pierādīt negatīvu faktu, ka nav paturējis dokumentus, līdz ar to konkrētu dokumentu iztrūkums būtu jāpierāda pārējiem prāviniekiem. Ja atbildētājs būtu paturējis sev tādus dokumentus, bez kuriem sabiedrības darbība nebūtu iespējama vai būtu apgrūtināta, kā, piemēram, līgumus ar citām sabiedrībām, tad tiesu kolēģijas ieskatā šo septiņu gadu laikā sabiedrībai vajadzētu konstatēt šādu dokumentu iztrūkumu.

Ņemot vērā minēto, tiesu kolēģija atzīst, ka konkrētajā gadījumā nav pamata konstatēt, ka atbildētāja darbību rezultātā sabiedrības interesēm būtu nodarīts būtisks kaitējums Komerclikuma 195.panta izpratnē.

Turklāt civiltiesību doktrīnā atzīts, ka viens no zaudējumu (kaitējuma) konstatēšanas priekšnoteikumiem ir cēloņsakarība starp prettiesisku rīcību un kaitējumu (*skat. Torgāns K. Saistību tiesības. Rīga: Tiesu namu aģentūra, 2014, 217.lpp.*)

No iesniegtajiem pierādījumiem neizriet būtiska kaitējuma fakts un no tiem neizriet arī cēloņsakarība starp prettiesisko rīcību un kaitējumu, pat ja tāds arī būtu.

Prasītājas un trešās personas pārstāvja apgalvojums, ka iebildumi par būtiska kaitējuma neesamību no atbildētāja puses nav tikuši celti, ir nepatiess, jo šāds iebildums ir ticis celts gan apelācijas, gan kasācijas sūdzībā.

Tā kā sabiedrības dalībnieka izslēgšana no sabiedrības ar tiesas nolēmumu ir vērsta uz personas īpašumtiesību ietekmēšanu, tai jābūt jo īpaši pamatotai gan no faktoloģiskā viedokļa, gan procesuālā viedokļa. Apgalvojumi un pretenzijas, kas izriet no sasvstarpējām domstarpībām, neesot pierādījumiem par reāla un patiesa kaitējuma nodarīšanu, personas darbību un to savstarpējo cēloņsakarību, nevar kalpot par pamatu īpašumtiesību atņemšanai.

Līdz ar to tiesu kolēģija atzīst, ka prasības par sabiedrības dalībnieka izslēgšanu no sabiedrības un sabiedrības daļu nodošanu sabiedrībai apmierināšanai nav pamata.

[10] /pers. D/, iesniedzot apelācijas sūdzību, ir samaksājis valsts nodevu Ls 225,00 (320,15 *euro*).

Līdz ar to atbilstoši Civilprocesa likuma 41.panta pirmajai daļai no /pers. B/ par labu /pers. D/ piedzenama samaksāta valsts nodeva 320,15 *euro*.

Atbilstoši Civilprocesa likuma 39.panta pirmās daļas 5.punktam un valsts akciju sabiedrības „Latvijas Pasts" tarifiem šajā lietā ar tiesas pavēstu piegādāšanu un izsniegšanu saistītie izdevumi (ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi) ir bijuši 36,51 *euro* apmērā, kas ir piedzenami no prasītāja par labu valstij saskaņā ar Civilprocesa likuma 42.panta pirmās daļas jēgu un mērķi.

[11] Atbilstoši Civilprocesa likuma 140.panta sestajai daļai, prasības nodrošinājums, kurš piemērots ar Rīgas rajona tiesas tiesneses 2008.gada 19.maija lēmumu ir atceļams.

[12] Saskaņā ar Civilprocesa likuma 204.[1] pantu sprieduma labprātīgas izpildes termiņš nosakāms 10 dienas no sprieduma spēkā stāšanās dienas. Šajā termiņā valsts labā piedzenamo tiesas izdevumu samaksu apliecinošs dokuments iesniedzams Rīgas apgabaltiesā.

Civillietu tiesu kolēģija atzīst, ka pirmās instances tiesas spriedums ir kļūdains.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Civilprocesa likuma 430., 432. un 434.pantu, Civillietu tiesu kolēģija

nosprieda:

noraidīt /pers. B/ prasību pret /pers. D/ par sabiedrības dalībnieka izslēgšanu no sabiedrības un sabiedrības daļu nodošanu sabiedrībai.

Atcelt prasības nodrošinājumu, kurš piemērots ar Rīgas rajona tiesas tiesneses 2008.gada 19.maija lēmumu

Piedzīt no /pers. B/, personas kods /personas kods/, par labu /pers. D/, personas kods /prsonas kods/, valsts nodevu 320,15 *euro* (trīs simti divdesmit *euro* un 15 *euro* centi).

Piedzīt no /pers. B/, personas kods /personas kods/, par labu valstij ar lietas izskatīšanu saistītos izdevumus 36,51 *euro* (trīsdesmit seši *euro* un 51 *euro* cents).

Noteikt sprieduma daļā par piedziņu labprātīgai izpildei 10 dienu termiņu no sprieduma spēkā stāšanās dienas. Šajā termiņā valsts labā piedzenamo tiesas izdevumu samaksu apliecinošs dokuments iesniedzams Rīgas apgabaltiesā.

Spriedumu var pārsūdzēt kasācijas kārtībā 30 (trīsdesmit) dienu laikā no pilna sprieduma sastādīšanas dienas, Augstākās tiesas Civillietu departamentam, kasācijas sūdzību iesniedzot Rīgas apgabaltiesā.

Pilns spriedums pieejams no 2015.gada 24.marta.

Tiesas sēdes priekšsēdētāja (paraksts) L.Grauda

Tiesneši (paraksts) G.Freimane

(paraksts) G.Ungurs